

Інформація про стан соціально-трудових відносин, колективні трудові спори (конфлікти) в Україні, забезпечення здійснення соціального діалогу Національною службою посередництва і примирення у січні-листопаді 2023 року

Упродовж січня-листопада 2023 року Національна служба посередництва і примирення (далі – НСПП) сприяла вирішенню 143 колективних трудових спорів (конфліктів) (далі – КТС(К)) (3 – на національному, 4 – на галузевому, 3 – на територіальному, 133 – на виробничому рівнях), у яких взяли участь понад 1,6 млн працівників 7668 суб'єктів господарювання.

Найбільшу кількість склали КТС(К) на підприємствах, в установах, організаціях *Львівської (47), Харківської (19), Закарпатської та Хмельницької (по 15)* областей; серед видів економічної діяльності – на підприємствах, в установах, організаціях *охорони здоров'я (36), добувної промисловості (33), державного управління (15)*.

У зазначених спорах найманими працівниками було висунуто 319 вимог, з яких: 145 (45%) – щодо невиконання вимог законодавства про працю; 101 (32%) – щодо виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень; 46 (14%) – щодо встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; 27 (9%) – щодо укладення або зміни колективного договору, угоди.

За сприяння НСПП упродовж звітнього періоду вирішено та знято з реєстрації 47 КТС(К) та 64 вимоги, з яких понад 70% склали вимоги, що виникли у зв'язку з розбіжностями щодо невиконання норм законодавства про працю.

З метою вирішення КТС(К) та запобігання їх виникненню упродовж звітнього періоду за сприяння НСПП проведено 1686 примирних процедур, а саме: 1677 узгоджувальних зустрічей та 9 засідань примирних комісій.

З метою запобігання виникненню КТС(К) та стабілізації стану соціально-трудових відносин (далі – СТВ) НСПП здійснювались заходи, спрямовані на врегулювання 459 конфліктних ситуацій (3 – на територіальному, 456 – на виробничому рівнях) на 466 підприємствах.

Ускладнення стану СТВ спостерігалось, зокрема, на підприємствах, в установах, організаціях *охорони здоров'я (116 конфліктних ситуацій), житлово-комунального господарства (43), освіти (41), професійної, наукової та технічної діяльності (35), транспорту (28), будівництва та сільського, лісового і рибного господарств (по 27)*.

Упродовж січня-листопада поточного року НСПП взято на облік 298 конфліктних ситуацій. Найбільшу кількість склали конфліктні ситуації на підприємствах, в установах, організаціях *Волинської (37 конфліктних ситуацій), Тернопільської (31), Дніпропетровської та Рівненської (по 25), Донецької (23) та Житомирської (21)* областей. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року майже в 4 рази зросла кількість конфліктних ситуацій в освітній сфері, майже в 2 рази на підприємствах сільського господарства, на 36% – у будівельній галузі.

Основною причиною виникнення конфліктних ситуацій залишається заборгованість із виплати заробітної плати (понад 65% конфліктних ситуацій).

За сприяння НСПП врегульовано та знято з обліку 293 конфліктні ситуації (64% від загальної кількості) на 299 підприємствах. Завдяки превентивним заходам НСПП лише одна конфліктна ситуація стала предметом виникнення КТС(К).

З метою сприяння поліпшенню стану СТВ та запобігання виникненню КТС(К) працівники НСПП взяли участь у 150 засіданнях комісій обласних, місцевих, районних адміністрацій, де розглядалися, зокрема, питання погашення заборгованості із виплати заробітної плати найманим працівникам 431 підприємства.

Упродовж звітнього періоду НСПП та її відділеннями в областях організовано відповідну роботу щодо своєчасного та об'єктивного розгляду 1238 звернень громадян, листів юридичних осіб та представників об'єднань громадян без статусу юридичної особи, у яких було порушено 1355 питань.

Суттєву допомогу у питаннях підвищення рівня правової культури та поліпшення стану СТВ надають утворені Службою позаштатні інституції. Наразі на громадських засадах працюють 273 трудові арбітри та 105 незалежних посередників НСПП, у районних центрах та містах обласного значення діють 235 інформаційно-консультаційних центрів НСПП.

Задля забезпечення здійснення соціального діалогу в Україні упродовж січня-листопада проведено 53 засідання Комісій з проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців.

За результатами проведеної роботи, на підставі висновків Комісій, згідно з рішеннями НСПП та її відділень в областях, були визнані репрезентативними (підтвердили репрезентативність) та отримали відповідні свідоцтва:

– *на галузевому рівні* – Професійна спілка працівників Пенсійного фонду України;

– *на територіальному рівні* – 25 обласних організацій профспілок.

Відповідно до пункту 5 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про колективні угоди та договори» продовжено строк дії свідоцтв про підтвердження репрезентативності на період дії воєнного стану в Україні:

– *на національному рівні* – Об'єднанню всеукраїнських профспілок і профоб'єднань «Єдність» та Об'єднанню всеукраїнських автономних профспілок;

– *на галузевому рівні* – Всеукраїнському об'єднанню організацій роботодавців в галузі вищої освіти;

– *на територіальному рівні* – 9 обласним організаціям профспілок та 4 обласним організаціям роботодавців.

У листопаді фахівці НСПП стали учасниками багатьох важливих заходів. Так, 1 листопада Голова НСПП Дмитро Кухнюк, на запрошення Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, взяв участь у робочій зустрічі з представниками громадянського суспільства, які представлятимуть Україну в Європейському соціально-економічному комітеті.

3 листопада працівники центрального апарату та керівники регіональних відділень НСПП стали учасниками семінару «Соціальний діалог як інструмент порозуміння», який було проведено The Aspen Institute Kyiv.

8 листопада до НСПП з робочим візитом завітали директор навчально-наукового інституту комунікацій Західноукраїнського національного університету Оксана Коваль, координатор з міжнародної діяльності ННІК ЗУНУ Анастасія Мартиневич та почесний професор ЗУНУ, президент Міжнародної асоціації медіації (Нідерланди), директор Школи перемовин та медіації навчально-наукового інституту комунікацій Ян ван Звітен. Обговорили питання медіації як сучасного та цивілізованого способу вирішення спорів. Окреслили шляхи співпраці НСПП з Нідерландською бізнес-академією.

17 листопада історичною подією стала церемонія спецпогашення поштової марки та конверта НСПП, які було розроблено у межах проєкту «Власна марка» з нагоди 25-річчя Служби.

У межах міжнародної співпраці керівництво НСПП та керівники окремих регіональних відділень 20-24 листопада взяли участь у тренінгу на тему: «Створення ефективних систем запобігання та вирішення трудових спорів», який проводився на базі Міжнародного навчального центру Міжнародної організації праці у місті Турин (Італія) у рамках Проєкту «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні». Також, 27-28 листопада під час семінару «Самооцінка ефективності Національної служби посередництва і примирення», який відбувся за участі старшого спеціаліста з питань соціального діалогу та трудового права МОП Лейо Сіббела, національного координатора МОП в Україні Сергія Савчука, національного координатора проєкту МОП в Україні Тетяни Міненко та спеціаліста з трудового права МОП Домінік Роша Маттос, проведено оцінку інституційної спроможності НСПП із застосуванням розробленого МОП діагностичного посібника із самооцінки ефективності інституцій з попередження й вирішення трудових спорів.

Також, триває робота з підготовки нової редакції Закону України «Про соціальний діалог» та з доопрацювання законопроєкту «Про колективні трудові спори». Керівництво НСПП бере активну участь у засіданнях відповідних робочих груп.

Упродовж січня-жовтня працівниками НСПП підготовлено та розміщено в ЗМІ 893 публікації, організовано та проведено 1100 заходів (семінари, наради, круглі столи, робочі зустрічі) з питань забезпечення реалізації в Україні правового механізму вирішення КТС(К) та здійснення соціального діалогу, взято участь у 612 заходах, організованих сторонами соціального діалогу та соціальними партнерами.